

Asia: 1/42/2017

Arviomuistio luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain muutostarpeista

1.1 Perehtyneisyyttä koskeva edellytys

a) Lausuntonne perehtyneisyyttä koskevan edellytyksen harkinnanvaraisuudesta

Tuomariliitto pitää oikeudenkäyntien asianosaisten oikeusturvan kannalta erittäin tärkeänä, että lupalakimiesten ammattitaitoa parannetaan nykyisestä tasosta. Vaikkakin pääosalla lupalakimiehistä on oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään riittävä ammattitaito, käytännön oikeuselämässä esiintyy liian paljon tilanteita, joissa lupalakimiehen ammattitaidon taso ilmenee selvästi riittämättömäksi. Tämän vuoksi lupalakimiesjärjestelmää on kehitettävä sen varmistamiseksi, että luvan saaneilla lakimiehillä on tehtävän edellyttämä ammattitaito.

Edellä todetuista syistä Tuomariliitto pitää perusteltuna tarkistaa lupalakimieslain 2 §:n 2 momentin säännöksiä lisäämällä siihen mahdollisuus selvittää hakijan työhistoriaa luvan myöntämisvaiheessa sekä käyttää harkintavaltaa luvan myöntämisessä.

b) Lausuntonne perehtyneisyyden osoittamisesta yliopistossa tehdyllä opintosuoritteella

Tuomariliitto pitää erittäin tärkeänä, että lupalakimiesjärjestelmää kehitettäessä keskeinen painoarvo annetaan oikeudenkäyntien asianosaisten oikeusturvan varmistamiselle. Tästä näkökulmasta luvan myöntämisen edellytysten keventäminen ei ole oikeansuuntaista kehitystä. Asianosaisten oikeusturvan varmistamiseksi olisi pikemminkin pyrittävä tiukentamaan luvan myöntämisen edellytyksiä. Tuomariliitto suhtautuu epäilevästi siihen, onko yliopisto-opintoihin sisältyvän kurssin kautta mahdollista saavuttaa riittäviä tiedollisia ja käytännöllisiä valmiuksia oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen. Tuomariliitto ei tämän vuoksi kannata sitä, että lupalakimieheltä vaadittava perehtyneisyys voitaisiin osoittaa yliopistossa tehdyllä opintosuorituksella.

Siinä tapauksessa, että puheena olevan tyyppiseen ratkaisuun kaikesta huolimatta päädyttäisiin, on ehdottoman välttämätöntä huolehtia siitä, että lupalakimiehen kelpoisuusehdot eivät tosiasiallisesti ainakaan lievenny nykyisestä. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että yliopistojen oikeustieteellisillä

tiedekunnilla tulisi olla tosiasialliset resurssit ja tahtotila toteuttaa ehkäpä hyvinkin käytännön läheinen koulutus. Lisäksi sitä, että koulutus myös tosiasiasa täyttäisi lupalakimiehen ammattitaidolle asetettavat vaatimukset, olisi voitava valvoa jollakin tavoin. Tuomariliitto kiinnittää vielä huomiota siihen, että koulutuksessa on syytä ottaa huomioon eri prosessilajien ominaispiirteet. Koulutuksen tulisi antaa riittävät valmiudet oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen myös hallintoprosessuaalisessa järjestyksessä käsiteltävissä asioissa. Tämä edellyttää koulutuksen suuntaamista riittävässä määrin myös hallintoprosessuaalisten säännösten sisällön ja käytännön hallintolainkäytön tunnetuksi tekemiseen.

1.2 Rehellisyyttä koskeva edellytys

a) Lausuntonne rehellisyyttä koskevan edellytyksen harkinnanvaraisuudesta

Tuomariliitto pitää esitystä kannatettavana.

b) Lausuntonne tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa rikostuomiosta

Tuomariliitto ei pidä tarpeellisena tällaista lisäystä. Ilmoitusvelvollisuus olisi monessa suhteessa ongelmallinen. Ensinnäkin haasteita olisi jo siinä, kuinka tuomioistuin tunnistaisi kaiken kattavasti lupalakimiehet muista rikoksista epäillyistä ja mitkä rikokset olisivat sellaisia, jotka laukaisisivat ilmoitusvelvollisuuden. Tuomariliitto lisäksi katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista säätää asiasta tiukemmin lupalakimiesten kuin asianajajien osalta.

1.3 Hakijan ilmeinen sopimattomuus

Lausuntonne sopimattomuutta koskevasta säännöksestä

Tuomariliitto pitää kannatettavana sitä, että ilmeistä sopimattomuutta koskevan säännöksen soveltamisalaa täsmennettäisiin siten, että luvanhaltijan puutteellinen ammattitaito voidaan ottaa huomioon lupaharkinnassa.

1.4 Ulkomailla suoritettu tutkinto

Lausuntonne ulkomailla suoritettua tutkintoa koskevasta säännöksestä

Tuomariliitto pitää säännöksen muuttamista perusteltuna.

1.5 Yläikäraja

Lausuntonne yläikärajan asettamisesta lupalakimiehille

Tuomariliitto ei pidä tarpeellisena asettaa lupalakimiehille yläikärajaa.

2.1 Valvonnan laajuus

Lausuntonne lupalakimiehien valvonnan laajuudesta

Arviomuistiossa on hyvin pohdittu valvonnan laajentamisen hyötyjä ja haittoja. Tuomariliitto hyväksyy arviomuistiossa esitetyn.

2.2 Valvonnan keinot

Lausuntonne lupalakimiehiin valvonnan keinoista

Tuomariliitto pitää perusteltuna harkita lain täydentämistä siten, että voitaisiin tehokkaasti valvoa velvollisuutta ottaa ja ylläpitää vastuuvakuutus.

3.1 Tietojenantovelvollisuuden rikkominen valvonta-asiassa

Lausuntonne tietojenantovelvollisuuden rikkomisen sanktioimisesta valvonta-asiassa

Tuomariliitto pitää kannatettavana säätää lupalakimiesten tietojenanto- ja selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä johtuvista seuraamuksista valvontamenettelyssä vastaavasti kuin asianajajien osalta.

3.2 Tietojenanto oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle

Lausuntonne velvollisuudesta antaa tietoja oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle

Tuomariliitto pitää kannatettavana säätää velvollisuudesta antaa tietoja ja selvityksiä oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle ja tämän velvollisuuden laiminlyönnistä johtuvista seuraamuksista.

4.1 Luopuminen valvonta-asioiden käsittelystä oikeudenkäyntiavustajalautakunnassa

Lausuntonne valvonta-asioiden käsittelystä oikeudenkäyntiavustajalautakunnassa

Tuomariliitto katsoo, että kaksinkertaisen lautakuntakäsittelyn purkamista tulisi selvittää. Tuomariliiton käsityksen mukaan selvitystyössä tulisi ennakkoluulottomasti ottaa tarkasteltavaksi myös se vaihtoehto, että valvonta-asiat uskottaisiin kaikilta osin nimenomaan oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle ja että valvontalautakunnan toimivaltuudet lupalakimiesten suhteen purettaisiin.

4.2 Tuomarin vastuulla toimiminen

Lausuntonne tarpeesta säätää oikeudenkäyntiavustajalautakunnan jäsenten vastuusta valvonta-asioissa

Tuomariliitto katsoo samoin kuin arviomuistiossa, ettei oikeudenkäyntiavustajalautakunnan jäsenen vastuusta valvonta-asioissa ole tarpeen erikseen säätää.

5.1 Muutoksenhakuasian käsitteleminen kiireellisenä

Lausuntonne muutoksenhakuasian käsittelyn säätämisestä kiireelliseksi

Tuomariliitto hyväksyy arviomuistiossa esitetyn ja katsoo, ettei ole perusteita määrätä lupalakimiesten elinkeinolupaa koskevia asioita kiireellisinä käsiteltäviksi.

5.2 Luvan peruuttaminen ennen lainvoimaista tuomiota

Lausuntonne mahdollisuudesta peruuttaa lupa ennen lainvoimaista rikostuomiota

Tuomariliitto hyväksyy arviomuistiossa esitetyn, että lupa voitaisiin peruuttaa vasta lainvoimaisen tuomion perusteella. Tuomariliitto toteaa lisäksi, että tuomioistuimilla on mahdollisuus puuttua muun muassa epärehelliseksi taikka muutoin sopimattomaksi osoittautuvien

oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien toimintaan myös oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:ssä tarkoitetun esiintymiskiellon kautta. Tällaisen kiellon edellytykseksi ei ole asetettu esimerkiksi rikostuomion lainvoimaisuutta. Kieltopäätöstä on pykälän 3 momentin nojalla noudatettava heti valituksesta huolimatta.

6. Avustajien palkkioriidat

Lausuntonne lupalakimiehiin palkkioriiitojen käsittelystä

Tuomariliitto pitää riittävänä, että palkkioriiita voidaan saattaa kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi.

7.1 Oikeuskanslerin muutoksenhakuoikeus

Lausuntonne oikeuskanslerin muutoksenhakuoikeudesta

Tuomariliitto pitää esitystä perusteltuna.

7.2 Oikeuskanslerin oikeus vaatia toimenpiteitä

Lausuntonne oikeuskanslerin oikeudesta vaatia toimenpiteitä

Tuomariliitto pitää esitystä perusteltuna.

8. Julkisen oikeudenkäyntiavustajaluettelon sisältö ja muoto

Lausuntonne oikeudenkäyntiavustajaluettelon sisällöstä ja muodosta

Tuomariliitto pitää esitystä perusteltuna.

Siinä tapauksessa, että arviomuistion kohdassa 2.3.2 ja tämän lausunnon kohdassa 1.2.b tarkoitettua tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta harkittaisiin, lupalakimiehistä tulisi olla saatavilla tarkasti yksilöidyt tiedot eikä vain nimen ja paikkakunnan tarkkuudella.

9. Valvontamaksun kirjanpidollinen tilitystapa

Lausuntonne valvontamaksun kirjanpidollisesta tilitystavasta

Tuomariliitolla ei ole tältä osin lausuttavaa.

10. Muuta / Yleistä

Onko teillä muuta lausuttavaa lupalakimieslain mahdollisista muutostarpeista?

Edellä esitetyn lisäksi Tuomariliitolla ei ole lausuttavaa.

LAUSUNNON VALMISTELU

Lausunnon valmistelusta ovat vastanneet määräaikainen hovioikeudenneuvos Sari Nevalainen ja käräjätuomari Minna Hällström sekä hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne. Lausunto on käsitelty Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa 14.5.2018.

Vanne Kimmo
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry